

Hangend op matrassen, als in een asielzoekerscentrum, bekijken bezoekers films van Aernout Mik in het Nederlandse paviljoen in Venetië. Foto Joost van den Broek/de Volkskrant

Dreigend, chaotisch beeld van noodhulp

Beeldende kunst Citizens and Subjects

Aernout Mik is de overspannenheid nabij, maar maakt tweede uitverkiezing voor Biënnale waar met fraai werk.

VENETIË Je moet maar het lef hebben om als tentoonstellingsmaker en organiserende instelling voor de tweede keer een kunstenaar uit te nodigen voor het Nederlandse paviljoen op de Biënnale van Venetië. Zeker gezien zijn trage werk, dat binnen de Venetiaanse hectiek niet vanzelf hoog zal scoren.

Toch koos Maria Hlavajova, namens de Mondriaan Stichting, dit jaar weer voor Aernout Mik. Tien jaar geleden was hij, door de curatoren Leontine Coelewijn en Arno van Roosmalen, ook al voor 'Venetië' uitgenodigd (toen in een dubbeltentoonstelling met Willem Oorebeek).

Het is een opmerkelijke geste, deze herhaling, omdat er anno

2007 zoveel spraakmakend Nederlands talent op een beurt zit te wachten zich te kunnen etaleren voor het internationale kunstpubliek, de pers en alle kunstprofessionals. Want de oudste biënnale blijft toch het belangrijkste platform om nieuw talent te lanceren en te spotten. En als het even mee zit aan te kopen.

Dat Hlavajova, directeur van het Utrechtse kunstcentrum BAK, haar zinnen op Mik zette, is op zich niet verwonderlijk. Vorig jaar liet hij bij BAK zijn video-installatie *Raw Footage/ Scapegoats* zien. Het tweeluik was opgebouwd uit door Mik geënceneerde beelden van een gevangenkamp, naar voorbeeld van de recente Balkanoorlog. Daarnaast toonde hij een montage van *found footage*, gemaakt door persbureaus als AP en Reuters, van diezelfde oorlog: filmmateriaal dat nooit is uitgezonden, maar door zijn vermeende onbeduidendheid juist een angstaanjagend beeld gaf van hoe chaotisch en ad hoc een guerrillaoorlog blijkt te verlopen.

Uit dezelfde ingrediënten is nu ook *Citizens and Subjects* in Venetië

opgebouwd, een drieluik met de onderdelen *Training Ground*, *Convergencies* en *Mock Up*, alle drie dit jaar gemaakt, wat de kunstenaar aan de rand van overspannenheid bracht. De drie video's tonen een vergelijkbare combinatie van 'gevonden' en geënceneerde beel-

Met zijn trage beelden trotseert Mik de Venetiaanse hectiek

den als vorig jaar in BAK. Met dit verschil dat het onderwerp dwingender is. En in zekere zin ook 'expliciter', zoals Mik beaamt.

Onderwerp is hoe Nederland tegenwoordig met ordehandhaving en geweldbeheersing omgaat, als het gaat om vluchtelingen die in steeds grotere getale de landsgrens oversteken, en om het dreigende terrorisme. Mik laat zien hoe verschillende overheidsinstanties (denk aan politie, brandweer, eerste hulp) daarop denken te kunnen anticiperen.

Zo toont hij in *Mock Up*, opgenomen in het onbewoonde dorpje Marnehuizen in Groningen (het grootste militaire oefenterrein in Europa) een fictieve ontruiming van een 'detentiecentrum' na brandalarm. Terwijl *Convergencies* juist is opgebouwd uit opnames van echte oefeningen en werkelijke acties, zoals ze in Duitsland, Spanje, Portugal, Frankrijk en Nederland worden uitgevoerd.

Het geheel geeft een even dreigend als chaotisch beeld van de huidige hulpverlening, die bovendien maar al te zeer aan de realiteit grenst, zoals de brand in het celcomplex op Schiphol, anderhalf jaar geleden, heeft uitgewezen.

Komt bij dat Mik zich niet alleen tot videoprojecties heeft beperkt. Het hele paviljoen is door hem onder handen genomen. Van de originele architectuur, in 1954 door Gerrit Rietveld ontworpen en door Mik als 'onmogelijk' gekwalificeerd, is weinig heel gelaten, in zijn poging om er een vluchtelingenbarak van te maken, inclusief stapelbedden, roestvrij stalen toi-

letten en traliewerk voor de ramen.

Het is al met al een zeer geslaagd werk geworden. Met deze kanttekening dat de trage beelden, opgenomen alsof ze door een gammele observatiecamera zijn gemaakt, wel de tijd nodig hebben voordat ze de ware aard van verontrusting prijsgeven. Wat des te opvallender is voor een bijdrage op een biënnale als die van Venetië, waar het belang van een eerste verpletterende indruk groot is. Omdat alles draait om het opvallen te midden van de ruim zeventig verschillende landenpresentaties die elkaar beconcurreren.

Niet bij Mik dus. Hij blijkt de haastige bezoeker in zijn jacht naar opwinding en nieuw talent rust en contemplatie te kunnen afdwingen. Het is alleen daarom al moedig en prijzenswaardig dat hij voor de tweede keer in Venetië zijn kunnen mag vertonen.

Rutger Pontzen

Aernout Mik, Citizens and Subjects. Nederlandse paviljoen, Biënnale van Venetië. Tot en met 21 november.